

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/212/2017
Identifikačné číslo spisu: 7615202228
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7615202228.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. K., narodeného XX. X. XXXX, bývajúceho v G., G., 2/ X. K., narodenej XX. X. XXXX, bývajúcej v G., G., 3/ S. K., narodenej X. X. XXXX, bývajúcej v G., G., zastúpených Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Trnave, Hlavná 31, IČO: 36 865 281, proti žalovanej ČSOB Poistovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Žižkova 11, IČO: 31 325 416, o zaplatenie 90.280 eur, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 11C/309/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. marca 2017 sp. zn. 5Co/211/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcom 1/, 2/ a 3/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. februára 2016 sp. zn. 11C/309/2015 zaviazal žalovanú, aby v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku zaplatila žalobcovi 1/ sumu 30.000 eur, žalobkyni 2/ sumu 30.000 eur a žalobkyni 3/ sumu 15.000 eur. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcu 3/ zamietol a rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia k vecnej pasívnej legitimácii žalovanej uviedol, že zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) neupravuje výslovne povinnosť poisťovne, aby za poisteného nahradila poškodenému nemajetkovú ujmu pri usmrtení v dôsledku dopravnej nehody, čo je však v rozpore so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody a škoda na zdraví“ v zmysle § 4 ods. 1, 2 a ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. a s prihliadnutím k účelu povinného zmluvného poistenia vyvodil, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma, ktorá bola v dôsledku nehody spôsobená pozostalým obete dopravnej nehody. Nemajetkovú ujmu je tak možné v širšom ponímaní považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2

písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. a spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Tento výklad pojmu náhrada škody má oporu aj v rozsudku Súdneho dvora Európskej Únie vo veci Haasová (C-22/12), podľa ktorého povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Uzavrel preto, že žalovaná ako poisťovňa, v ktorej bolo poistené vozidlo, ktoré spôsobilo dopravnú nehodu, je vecne pasívne legitimovanou stranou sporu a je povinná plniť v dôsledku vzniknutej poisťnej udalosti žalobcom ako osobám blízkym obeť dopravnej nehody.

2. O odvolaní žalovanej rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 9. marca 2017 sp. zn. 5Co/211/2016 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Potvrdenie rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s jeho odôvodnením.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Dovolanie odôvodnila v zmysle § 432 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Pripustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) a c) C. s. p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Za nesprávny považovala záver odvolacieho súdu v otázke jej pasívnej legitimácie v spore o náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z § 13 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 3 Cdo 301/2012, sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 4 Cdo 139/2011, v ktorých najvyšší súd opakovane dospel k záveru o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovne s poukazom na výklad § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda, nie nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv poškodených osôb v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka. Namietala aj aplikáciu eurokonformného výkladu, pretože tento nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva a je tiež obmedzený zásadou právnej istoty a zákazom retroaktivity. Z dôvodu, že slovenská právna úprava definuje rozsah poistného krytia povinného zmluvného poistenia tak, že doň nemajetkovú ujmu nezahŕňa, je použitý eurokonformný výklad výkladom contra legem a porušuje aj vyššie spomenuté zásady. Podľa žalovanej je neprípustný aj odkaz na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová (C-22/12), pretože Súdny dvor v ňom uviedol, ako by mala vyzeráť úprava náhrady nemajetkovej ujmy vo vnútroštátnom práve v súlade s právom komunitárnym. Navrhla preto, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu žalobcov zamietne.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedli, že podľa ich názoru rozhodnutie odvolacieho súdu nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, a teda žalovanou uvádzané dovolacie dôvody nie sú dané. Nestotožnili sa ani so žalovanou prezentovaným názorom vzťahujúcim sa na aplikáciu eurokonformného výkladu a rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová. Žiadali preto, aby najvyšší súd dovolanie žalovanej odmietol.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), za ktorú koná jej zamestnanec s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b) C. s. p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C. s. p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalovaná odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) C. s. p.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p.

11. V predmetnej veci žalovaná odôvodnila dovolanie tým, že odvolací súd sa odklonil v otázke jej pasívnej legitímácie v konaní od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a zároveň, že táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou.

13. Pri posúdení právnej otázky pasívnej legitímácie žalovanej nemožno opomenúť rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom Súdny dvor vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za ujmu (hmotnú i nehmotnú) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Na závery uvedené v tomto rozsudku Súdneho dvora nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017 (uvedené rozhodnutie bolo na ostatnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu

konaného dňa 9. 10 . 2018 prijaté na uverejnenie do Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), kde vysvetlil, že „pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu. Najvyšší súd v tomto rozsudku vychádza z eurokonformného výkladu pojmu škoda na zdraví, upraveného v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý je súladný s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, prezentovaným v jeho uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, kde ústavný súd uviedol, že „hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel upravuje zákon č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka (poisťovňa) ako poisťiteľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.“ V nadväznosti na uvedené dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody k záveru, že aj nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv pozostalých, je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z., a že v spore o náhradu takejto ujmy je daná pasívna legitímácia poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel. Na označené rozhodnutia Súdneho dvora, Ústavného súdu ako aj najvyššieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, a to sp. zn. 6 Cdo 143/2017, sp. zn. 6 Cdo 219/2017, sp. zn. 6 Cdo 206/2017 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018. Z uvedeného je zrejmé, že právny názor v otázke pasívnej legitímácie poisťovne uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré odkazovala žalovaná, bol jeho neskoršou judikatúrou prekonaný. V otázke vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej pozostalými obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla treba preto za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. považovať vyššie uvedený právny názor prijatý neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu.

14. Pokiaľ sa v preskúmvanej veci odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žalovaná poisťovňa je vecne legitimovanou stranou sporu, túto otázku riešil v súlade s neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu. Nebol tak splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Rovnako tu nejde ani o situáciu, kedy dovolací súd rozhoduje danú právnu otázku rozdielne, pretože, ako už bolo uvedené, rozhodnutia, na ktoré poukázala žalovaná boli prekonané. Nie je tak naplnený ani dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.

15. So zreteľom na uvedené považoval dovolací súd dovolanie žalovanej z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) a c) C. s. p. za neprípustné, preto ho podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

16. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcom úspešným v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

17. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.